úvodu k § 5. náhr. z. přihlížeti k okolnostem uvedeným v 2. větě § 11. z. z., pak místní potřebě a k účelu, pro nějž nemovitosti rozhodl se převzíti. »Pokud možno«, má ovšem P. Ú. volbě oprávněných vyhověti, ale nemusí již.

Nároku toho může se ovšem oprávněný vzdáti, výslovně nebo mlčky, zcela nebo z části. Za vzdání se mlčky učiněné považuje se, zejména podle § 3. náhr. z., nepodá-li vyzvaný oprávněný včas příslušné vyjádření. O jiném případu úplného vzdání se nároku toho mlčky zmínili jsme se právě na konci oddílu I. 4. d), o částečném vzdání se, resp. omezení jeho na začátku téhož oddílu. Nemusí tedy vždycky tento nárok dosahovati plné výměry 150, resp. 250 ha.

(Dokončení.)

PRAKTICKÉ PŘÍPADY.

1. Ku případům evikce předpis § 49 č. 8. j. n. se nevztahuje — 2. Vojenské koně nejsou věcmi, vyloučenými z právního obchodu. Jich neopravněný prodej neposuzuje se dle ustanovení o smlouvách neplatných, nýbrž dle předpisův o správě.

Rozhodnutí soudů předkládány jsou četné případy, kde kupitel domáhá se na prodateli náhrady, ježto koupený kůň byl jakožto vojenský kůň kupiteli vojenskou správou zabaven. Žaloby podávány jsou dílem u soudů okresních, dílem u sborových soudů prvé stolice. Pokud v žalobách, podaných u okresních soudů, domáháno se bylo peníze, převyšujícího 1000 K, byla ve dvou případech žaloba ve všech třech stolicích věcně vyřízena, námitka věcné nepříslušnosti nebyla vznesena a ani soudové otázkou věcné příslušnosti se nezabývali (rozh. nejv. s. z 20. dubna 1920, Rv. I. 162/20 a z 18. května 1920, Rv. I. 207/20). Pouze v jednom případě vznesena proti žalobě námitka věcné nepříslušnosti; okresní soud námitce vyhověl, rekursní soud námitku zamítl a nejvyšší soud potvrdil usnesení rekursního soudu, vycházeje z názoru, že žaloba jest žalobou ze správy pro vadu právní a že předpis § 49, č. 8 j. n. vztahuje se jak na vady fysické, tak na vady právní (rozh. nejv. s. ze 2. března 1920, R. I. 110/20). Pokud žaloba byla podána u sborového soudu prvé stolice, zabýval se nejvyšší soud dosud třemi případy. V jednom případě (rozh. nejv. s. ze 16. března 1920, Rv. I. 111/20)

byla žaloba v prvé i druhé stolici věcně vyřízena, otázka příslušnosti nebyla vzata na přetřes. Nejvyšší soud sám od sebe zrušil celé předchozí řízení jako zmatečné a odmítl žalobu pro nezhojitelnou nepříslušnost dovolávaného sborového soudu prvé stolice, vycházeje z téhož právního názoru, jako v rozhodnutí R. I. 110/20. V druhém případě (rozh. nejv. s. ze 7. dubna 1920, R. I. 182/20) vyřízena žaloba ve všech třech stolicích věcně. Při poradě nejv. soudu poukázáno k rozhodnutím R. I. 110/20 a Rv. I. 111/20 a navrhováno jako v případě Rv. I. 111/20. Většinou bylo však toto mínění odmítnuto s poukazem k tomu, že vojenský kůň jest mimo právní obchod, jeho koupě je neplatná a nejedná se proto o žalobu ze správy. V třetím případě (rozh. nejv. s. ze 4. května 1920, R. I. 264/20) odmítl sborový soud prvé stolice žalobu pro věcnou nepříslušnost, rekursní soud odmítl námitku věcné nepříslušnosti, poněvadž § 49, č. 3 j. n. má na zřeteli pouze vady fysické, nikoli též vady právní; nejvyšší soud odmítl dle § 45 j. n. dovolací rekurs jako nepřípustný. Otázkou, zda vojenské koně jsou věcmi mimo právní obchod, zabývá se zevrubně rozhodnutí Rv. I. 267/29 a odpovídá k ní v rozporu s rozhodnutím R. I. 182/20. záporně.

Hledě k těmto odporujícím si rozhodnutím odkázal první president nejvyššího soudu věc do zasedání plenárního, jež usneslo se na shora vytčených zásadách. Směrodatnými byly tyto úvahy:

K čís. 1. Pro určení věcné příslušnosti mezi soudy okres. a sborovými soudy prvé stolice v rozepřích o majetkoprávní nároky rozhodnou jest zásadně hodnota sporného předmětu. Případy, kde bez ohledu k této hodnotě nastupuje výlučná příslušnost buďsi soudů okresních, buďsi sborových soudů prvé stolice, jsou výjimkami z řečeného pravidla a nutno proto přesně vykládati předpisy, patřící do této skupiny. Takovýmto výjimečným předpisem jest i ustanovení § 49 II. čís. 8 j. n., jímž k výlučné příslušnosti soudů okresních přikázány »spory pro vady dobytka«. Ani z doslovu, ani z úmyslu, ani z dějin vzniku zákona nelze dovozovati, že by slovům »vady dobytka« náleželo podkládati jiný smysl, než jaký podle gramatického výkladu (§ 6 obč. z.) jest v nich utajen. Ze slov »vady dobytka« jest zřejmo, že zákon na mysli má pouze vady, které vězí ve zvířeti samém, jejichž nositelem jest tedy tělo zvířete, nikoli ale vady mimo ně ležící.

Se zákonným označením »vady dobytka« setkáváme se v původním doslovu všeob. zák. občanského v paragrafech, pojednávajících o správě a sice v §§ 924, 925, 926 a 927. Z celého

doslovu těchto paragrafů jest vidno, že zákonodárce slovem »vady dobytka« vyrozumíval pouze fysické vady dobytka.

Na tom se ničeho neměnilo III. dílčí novelou k obč. zák. (cís. nař. z 19. března 1916, č. 69 ř. z.). I tu zákon především na mysli má dobytek nemocný a vadný (§§ 925 až 932 a všeob. obč. z.).

V § 933 nového doslovu obč. zák. rozeznávají se pokud se nároku ze správy týče... a) nemovitosti, b) movitosti a o d d ě l e n ě, c) vady dobytka. Pak opět se mluví o lhůtách, resp. o začátku lhůt 1. při odevzdání věci, 2. při správě z takových vad dobytka, při nichž určena jest právní domněnka, a 3. pro správu uplatňovanou z důvodu toho, že osoba třetí na věc činí si nárok.

Správu pro právní nedostatky zákon tedy liší od správy pro vady dobytka, na něž jedině se vztahuje § 49, odst. II. j. n.

Nebylo také úmyslem zákonodárcovým při nové úpravě všeob. zák. obč. v kapitole o správě pojem »vad dobytka« rozšiřovat i na případy, kdy nelze mluviti o vadě na dobytku, resp. v těle zvířete váznoucí.

Ve vysvětlivkách k osnově III. dílčí novely praví se v úvodě výslovně, že jde o to, »aby zcela zastaralá ustanovení o s p r á v ě z v a d y d o b y t k a byla změněna a novými právními předpisy nahrazena. K titulu 9 odst. 5 (předpisy o oblig. právu. Správa p r o v a d y d o b y t k a) vysvětlivky poukazují k tomu, že dosavadní předpisy neodpovídají novějším vymoženostem n a p o l i z v ě r o l é k a ř s k é m. Zaváději se tedy nové a při tom se konstatuje, že zákonodárství nemůže věc upraviti do podrobností, jelikož znalost n e m o c í d o b y t č í c h nalézá se ve svém rozvoji a zákonná úprava musí odpovídati stanovisku, jaké právě v ě d a zaujímá. Dále se tam uvádí, že se vyskytují a bývají zavlékány stále nové, dříve neznámé d o b y t č í n e m o c i a že zákonodárství není možno, by stejně rychle s těmito změnami a vývojem kráčelo a že se tedy doporučuje, aby vládě dáno bylo zmocnění, že může nařízením potřebné, v ě d ě v e t e r i n á ř s k é odpovídající předpisy vydávati.«

Dovolává-li se důvodová zpráva vědy veterinářské a uvádí-li jen nemoci dobytčí, svědčí to o tom, že šlo jedině o vady na těle dobytka se vyskytující a nikoliv o vady, které nemají s podstatou dobytka, o něž dotyčný spor je zahájen, co činiti, že tedy slovem »vady dobytka« sluší rozuměti jen a jen nedostatky na zvířeti samém se vyskytnuvší. Za vady takové nelze

ovšem označiti pouze snad nemoci dobytka. § 925 nového znění všeob. zákona obč. výslovně uvádí »nemoci a vady«.

Vada může ovšem spočívati i v tom, že zvíře nemá přednostní slibovaných, resp. předpokládaných (dicta et promissa), na př. koupena byla výslovně kráva březí, pak se ale zjistilo, že březí není, i to je nedostatek na koupeném zvířeti, tedy vada na dobytku — vada fysická. Třeba při tom šlo také o uplatňování vady právní v to zahrnuté, zůstává právě nedostatek, resp. vada na těle koupeného zvířete se vyskytnuvší základem pro spor a dlužno především eventuelně i slyšením znalců veterinářů zjistiti, zda vytýkaná fysická vada, resp. nedostatek skutečně zjištěny býti mohou.

Z uvedeného plyne ale, že vady čistě právní se složením těla zvířete nesouvisející, jichž nositelem není tedy tělo zvířete, pod pojem »vady dobytka« zahrnovati nelze. Do této kategorie spadá i vada ta, že dobytče koupené nenáleželo prodávajícímu, že je tu tedy evikční nárok osoby třetí.

Vady takové, byť by i žalobou ze správy uplatňovány býti mohly, nejsou vadami ve smyslu § 49, odst. 8. j. n. a n e n í pro rozhodování o nich povolán bez ohledu na ceny předmětů výhradně soud okresní. Míní-li odpůrci tohoto názoru, že se stanoviska oportunity a jednoty bylo by prospěšno jak pro vadu fysickou, tak i pro vadu právní při dobytku se vyskytující, prohlásiti k projednání příslušným okresní soud, nelze vůči tomu nic jiného uvésti, než jen poukázati ku platným, shora uvedeným právním předpisům a k tomu, že při vadách a nedostatcích, tkvících ve zvířeti samém, bylo uznání výlučné příslušnosti okresních soudů zcela pochopitelným, jsouc diktováno jednak tím, že s menším nákladem a menšími obtížemi bude spojena prohlídka zvířete u soudu okresního a tento soud bude míti pro ni znalce prakticky velmi dobře vyškolené, jednak tím, že zejména při nemocech dobytka věc nestrpí odkladu. Tyto úvahy nemají místa při nedostatku nebo vadnosti vlastnického práva auktorova, ježto v těchto případech jednati se bude o otázky, jež celkem neliší se od podobných otázek jinakých rozepří.

K čís. 2. Podle zásady § 355 všeob. obč. z. může každá věc býti předmětem právního jednání. Zákon však některým věcem upírá tuto způsobilost, a to věcem veřejným, pokud trvá jejich určení k účelům veřejným, a věcem, které výslovně sám za vyloučeny z obchodu prohlašuje. Stát pak vyjímá věci některé z obchodu proto, že chce být jejich vlastníkem sám, takže soukromá práva k nim mohou býti vykonávána pouze potud, pokud

tomu nejsou na odpor předpisy, vydané k zachování a utužování veřejného blaha (§ 364, odst. 1. všeob obč. z.). Z toho plyne, že za res extra comercium sluší považovati jen ty věci, které označují právní předpisy výslovně jako takové. Věcmi takovými, s nimiž obchodovati není možno, jsou vzhledem k tomu, že jsou majetkem státu a výhradně jen k účelům erárním slouží, součástky vojenské výstroje. (Dekr. dvor. kancel. ze dne 5. prosince 1800, ze dne 24. října 1816 (G. 204), nař. dvor. kancel. ze dne 21. prosince 1808, W. 234, ze dne 29. března 1829, W. 396, a dekr. dvor. kancel. ze dne 29. srpna 1839, č. 26.261, sv. 267, zák. pol. sb.).

Věcí extra comercium není však vojenský kůň, jelikož v řečených ustanoveních o koních zmínka se neděje a je nelze počítati k předmětům tam uvedeným také již vzhledem k tomu, že je nelze přece před prodejem zničiti co do jejich podstaty způsobem, jak to předpisují uvedená nařízení, a jelikož erár sám koně půjčuje a prodává, jak to předpisuje § 1., 5. a násl. nařízení vládního ze dne 28. listopadu 1919, č. 627.

Poněvadž tedy nejsou vojenští koně zákonem prohlášeni za věci extra comercium, dlužno neoprávněný prodej vojenského koně posuzovati dle předpisů o správě, při čemž ovšem vzhledem k tomu, že v případě tom jde jedině o právní vady zvířete, příslušným není výlučně soud okresní.

Plenární rozhodnutí nejvyššího soudu ze dne 27. října 1920. Pres. 749/20. *Dr. Pekárek.*

Uznáno-li otcovství k nemanželskému dítěti, lze jen tehda domáhati se sporem toho, co otec dle zákona plniti jest povinen, poukázal-li poručenský soud poručníka ku žalobě formálním usnesením, jež, doručeno byvši též nemanželskému otci, nabylo právní moci. Tímto usnesením jest procesní soudce vázán.

Ve třetím titulu druhého oddílu, jednajícím o nemanželských dětech, ustanovuje I. dílčí novela k občanskému zákoníku (čís. nař. ze dne 12. října 1914, čís. 276 ř. z.), pod § 16. II. toto: »Uznáno-li otcovství, jest na soudu, by sám od sebe stanovil v mimosporném řízení výměru toho, co otci dle zákona plniti náleží, závisí-li však toto rozhodnutí na vyšetření sporných skutečností, jichž prostředky